

METODYKA SPORZĄDZANIA PISM PROCESOWYCH W SPRAWACH KARNYCH, CYWILNYCH, GOSPODARCZYCH I ADMINISTRACYJNYCH

Aleksandra Cempura, Anna Kasolik

WYDANIE **9**

METODYKA SPORZĄDZANIA PISM PROCESOWYCH W SPRAWACH KARNYCH, CYWILNYCH, GOSPODARCZYCH I ADMINISTRACYJNYCH

Aleksandra Cempura, Anna Kasolik

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

WYDANIE

9

PIKTOGRAMY

wskazują ważne elementy
książki i ułatwiają
ich odnalezienie

Ważne

Przykłady

Podstawa prawna
Kontekst prawny

Pytania
Zadania

Rozwiązania
Odpowiedzi

Stanowisko stron
Pogląd

Orzecnictwo

Literatura

Historia

Nowe przepisy

Stan prawny na 1 października 2022 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Kinga Zając

Opracowanie redakcyjne
JustLuk

Projekt okładek serii
Wojtek Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2022

ISBN 978-83-8286-759-6
9. wydanie

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.
Dział Praw Autorskich
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
tel. 728 313 462
e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	17
Wstęp	21

I. Część karna

Uwagi wprowadzające	25
---------------------------	----

Rozdział 1

Pisma procesowe w postępowaniu przygotowawczym	27
1. Analiza poprawności postępowania przygotowawczego oraz postępowania przed sądem I instancji	27
1.1. Poprawność sporządzania protokołów, notatki urzędowe	27
1.2. Gwarancje procesowe w postępowaniu przygotowawczym	31
1.2.1. Pouczenie podejrzanego o przysługujących mu prawach	31
1.2.2. Przesłuchanie w charakterze świadka osoby, której następnie zostały przedstawione zarzuty	32
1.2.3. Udział obrońcy w postępowaniu przygotowawczym	34
1.3. Czynność procesowa przedstawienia zarzutów	35
1.4. Udział stron postępowania w czynnościach dowodowych	37
1.5. Zabezpieczenie materiału dowodowego	38
1.6. Poprawność przeprowadzonych czynności procesowych (okazanie, przeszukanie)	39
1.6.1. Okazanie osoby lub rzeczy	39
1.6.2. Przeszukanie i zatrzymanie rzeczy	43
1.6.3. Oględziny, otwarcie zwłok, eksperyment procesowy	44
1.6.4. Czynności związane z badaniem na okoliczność obecności alkoholu lub innych środków odurzających	44
1.7. Organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, forma prowadzonego postępowania przygotowawczego	45

2. Akt oskarżenia	45
2.1. Odpowiedź na akt oskarżenia	49
2.2. Zwrot aktu oskarżenia, przekazanie sprawy prokuratorowi w celu uzupełnienia śledztwa lub dochodzenia	49

Rozdział 2

Postępowanie przed sądem I instancji	51
1. Właściwość sądu rozpoznającego sprawę	51
2. Skład sądu w trakcie postępowania	55
3. Obrona obligatoryjna i prawo do obrony	59
4. Zakazy dowodowe	62
5. Wyjaśnienia oskarżonego	65
6. Wniosek o ściganie	67
7. Modyfikacja opisu czynu	67
8. Poprawność doręczeń i wezwań na rozprawę	68
9. Zachowanie zasady bezpośredniości	69
10. Poprawność sporządzania protokołów	70
11. Odniesienie się przez sąd do wniosków dowodowych	74
12. Inicjatywa dowodowa sądu i stron	74
13. Upředzenie o zmianie kwalifikacji przed wyrokiem	76
14. Dowód z opinii biegłego	79
14.1. Konieczność dopuszczenia dowodu z opinii biegłego albo biegłych ...	79
14.2. Poprawność dopuszczenia dowodu z opinii biegłego sądowego	82
14.3. Forma i treść opinii	83
14.4. Wymogi dotyczące opinii psychiatrycznej	86
14.5. Ocena opinii	91
14.6. Znaczenie opinii prywatnej (pozaprocessowej)	94
15. Udzielenie głosu stronom	96
16. Wyrokowanie	98
17. Obowiązek naprawienia szkody	100
18. Warunkowe umorzenie postępowania – okres próby (art. 66 k.k.)	103
18.1. Modyfikacje w zakresie orzekania kar (art. 37a k.k.)	105
18.2. Mieszana kara – pozbawienia wolności i ograniczenia wolności (art. 37b k.k.)	106
18.3. Warunkowe zawieszenie wykonania kary pozbawienia wolności (art. 69 k.k.)	107
18.4. Kara ograniczenia wolności	110
18.5. Kara grzywny	110
18.6. Środki zabezpieczające	110
18.7. Zatarcie kar nieizolacyjnych (art. 107 k.k.)	112
18.8. Orzekanie o środkach kompensacyjnych	112
18.9. Ponoszenie odpowiedzialności za prowadzenie w stanie nietrzeźwości pojazdu innego niż pojazd mechaniczny	114

18.10. Stosowanie siły fizycznej i środków przymusu bezpośredniego wobec osoby podejrzaney i oskarżonego	115
18.11. Prawo do pomocy tłumacza	116
18.12. Rozszerzenie katalogu spraw uprawniających prokuratora do zamieszczenia w akcie oskarżenia kar i środków karnych uzgodnionych z oskarżonym	117

Rozdział 3

Analiza poprawności wydanego w sprawie orzeczenia	119
1. Analiza poprawności wydanego w sprawie wyroku	119
1.1. Elementy wyroku	119
1.2. Wyrok zwykły, wyrok zaoczny, wyrok nakazowy	119
1.3. Data wydania wyroku	120
1.4. Właściwość sądu	121
1.5. Skład sądu	122
1.6. Wskazanie osoby oskarżonego	126
1.7. Data urodzenia oskarżonego	126
1.8. Opis czynu	129
1.9. Elementy dyspozytywne wyroku	131
1.10. Pozostałe elementy wyroku	133
1.11. Zgodność podpisu z podpisem sędziego orzekającego	133
2. Analiza uzasadnienia wyroku	133
2.1. Podstawa faktyczna	135
2.2. Analiza strony przedmiotowej typu czynu zabronionego	138
2.3. Analiza strony podmiotowej typu czynu zabronionego	139
2.4. Ocena dowodów	139
2.5. Uzasadnienie kary, środków karnych, środków zabezpieczających, środków zapobiegawczych	140
2.6. Wyjaśnienie podstawy prawnej	141

Rozdział 4

Apelacja	143
1. Konstrukcja apelacji – poprawność sformułowań elementów apelacji	143
2. Odmienności w formułowaniu elementów apelacji w odniesieniu do poszczególnych wzorów	164
2.1. Apelacja w sprawie o przestępstwo sporządzona przez oskarżyciela posiłkowego/prywatnego	164
2.2. Apelacja w sprawie o wykroczenie sporządzona przez obrońcę	165
2.2.1. Odniesienie przepisów Kodeksu postępowania karnego do postępowania w sprawach o wykroczenia	165
2.2.2. Pozycja procesowa obwinionego	166
2.2.3. Analiza akt postępowania z uwzględnieniem odmienności proceduralnych	167

2.2.3.1. Ustanie karalności (przedawnienie orzekania)	167
2.2.3.2. Obrona obligatoryjna	168
2.2.3.3. Wniosek o ściganie	170
2.2.3.4. Odstępstwa od zasady bezpośredniości	170
2.2.4. Sporządzenie i wniesienie apelacji	171
2.2.4.1. Termin wniesienia apelacji	171
2.2.4.2. Stosowanie przepisów Kodeksu postępowania karnego	172
2.2.4.3. Konstrukcja zarzutów apelacji	173
2.2.4.4. Uzupełnienie postępowania dowodowego	176
2.2.5. Wzór apelacji od wyroku w sprawie o wykroczenie	176
3. Formułowanie elementów aktu oskarżenia w odniesieniu do poszczególnych wzorów	183
3.1. Subsydiarny akt oskarżenia w sprawie o przestępstwo	184
3.2. Prywatny akt oskarżenia	193
4. Zasady sporządzania opinii prawnej w sprawach karnych	198

II. Część cywilna

Uwagi wprowadzające	205
----------------------------------	-----

Rozdział 5

Postępowanie procesowe	215
1. Pisma główne w postępowaniu – uwagi ogólne	215
2. Pozew	215
2.1. Elementy pozwu	215
2.2. Oznaczenie sądu	221
2.3. Właściwość miejscowa	222
2.4. Właściwość rzeczowa	224
2.5. Określenie stron postępowania	227
2.6. Wartość przedmiotu sporu	229
2.7. Opłata od pozwu	234
2.8. Określenie żądania pozwu	237
2.9. Zakres żądania pozwu	239
2.10. Oznaczenie daty wymagalności roszczenia oraz wniosek o zasądzenie odsetek	240
2.11. Rekompensata kosztów odzyskania należności	241
2.12. Konstrukcja żądania pozwu	243
2.12.1. Konstrukcja żądania w pozwie o zasądzenie świadczenia	243
2.12.2. Konstrukcja żądania w pozwie o ustalenie istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa	244
2.12.3. Konstrukcja żądania pozwu o ukształtowanie stosunku prawnego lub prawa	246

2.12.4. Konstrukcja żądania ewentualnego i alternatywnego oraz żądania zawierającego uprawnienie do zwolnienia się przez pozwanego z zobowiązania w drodze innego świadczenia	247
2.13. Przytoczenie faktów	248
2.14. Podstawa prawna roszczenia	250
2.15. Wnioski dowodowe	252
2.16. Wniosek o zobowiązanie strony przeciwnej lub innej osoby do przedłożenia dokumentu	259
2.17. Fakultatywne elementy pozwu	260
2.17.1. Wniosek o zwolnienie od ponoszenia kosztów	260
2.17.2. Wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu	264
2.17.3. Wniosek o zabezpieczenie roszczenia	267
2.17.4. Wniosek o wykonanie zastępcze	272
2.17.5. Wniosek o nadanie wyrokowi rygoru natychmiastowej wykonalności	274
2.17.6. Wniosek o przeprowadzenie rozprawy pod nieobecność powoda	276
2.17.7. Wniosek o rozpoznanie sprawy z pominięciem przepisów dotyczących postępowania w sprawach gospodarczych	276
2.18. Skutki wniesienia pozwu	277
2.18.1. Materialnoprawne skutki wniesienia pozwu	278
2.18.2. Procesowe skutki wniesienia pozwu	281
2.19. Braki formalne pozwu	281
2.20. Wniosek o zawezwanie do próby ugodowej	284
2.21. Wzór pozwu	288
3. Odębności w rodzajach pozwów	297
3.1. Pozew w sprawie o ochronę dóbr osobistych	297
3.2. Pozew o stwierdzenie nieważności umowy	304
3.3. Pozew o unieważnienie umowy	308
3.4. Pozew o uznanie czynności za bezskuteczną	311
3.4.1. Pozew o uznanie czynności za bezskuteczną (art. 59 k.c.)	311
3.4.2. Pozew o uznanie czynności za bezskuteczną (art. 527–534 k.c. – skarga pauliańska)	314
3.5. Pozew o wydanie wyroku nakazującego złożenie oświadczenia woli	318
3.6. Pozew o ustalenie stanu prawnego ujawnionego w księdze wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym	322
3.7. Powództwo windykacyjne	326
3.8. Powództwo negatoryjne	330
3.9. Pozew o ochronę posiadania	332
3.10. Pozew w sprawie o zachówek	336

4. Odpowiedź na pozew i postępowanie przygotowawcze	340
4.1. Posiedzenie przygotowawcze	340
4.2. Znaczenie odpowiedzi na pozew	342
4.3. Termin wniesienia odpowiedzi na pozew	344
4.4. Zarzuty i twierdzenia podnoszone w odpowiedzi na pozew	345
4.5. Wniesienie powództwa wzajemnego	366
4.6. Inne wnioski, które mogą się znaleźć w odpowiedzi na pozew	367
4.7. Wzór odpowiedzi na pozew	368

Rozdział 6

Postępowanie przed sądem I instancji	373
1. Przesłanki nieważności postępowania (art. 379 k.p.c.)	373
1.1. Uwagi ogólne	373
1.2. Niedopuszczalność drogi sądowej	374
1.3. Brak zdolności sądowej lub procesowej, brak organu powołanego do reprezentowania strony, brak przedstawiciela ustawowego, nienależyte umocowanie pełnomocnika	375
1.3.1. Zdolność sądowa	375
1.3.2. Zdolność procesowa	376
1.3.3. Organ powołany do reprezentowania strony	378
1.3.4. Prawidłowo ustanowiony pełnomocnik, przedstawiciel	379
1.4. Zawisłość sporu	382
1.5. Powaga rzeczy osądzonej	384
1.6. Niewłaściwość składu sądu	387
1.7. Brak możliwości obrony praw	390
1.8. Niewłaściwość sądu	396
2. Postępowanie dowodowe	397
2.1. Protokoły z posiedzeń	400
2.2. Postanowienia dowodowe	403
2.3. Zastrzeżenia do protokołu	405
2.4. Rozkład ciężaru dowodu	407
2.5. Przeprowadzenie dowodu z urzędu	409
2.6. Dowód <i>prima facie</i>	410
2.7. Fakty znane powszechnie	412
2.8. Fakty znane z urzędu	413
2.9. Fakty przyznane	414
2.10. Domniemania faktyczne	416
2.11. Domniemania prawne	419
2.12. Ocena dowodów	420
2.13. Dowód z dokumentów	424
2.13.1. Dokument urzędowy	428
2.13.2. Dokument prywatny	431
2.13.3. Ograniczenia dowodowe związane z dokumentami	433

2.14. Umowa dowodowa	437
2.15. Dowód z zeznań świadków	438
2.15.1. Zasada bezpośredniości	439
2.15.2. Ograniczenia dowodowe	441
2.15.3. Prawo odmowy zeznań	443
2.15.4. Ocena dowodu z zeznań świadków	445
2.16. Dowód z opinii biegłego sądowego	447
2.16.1. Potrzeba powołania biegłego w celu sporządzenia opinii	448
2.16.2. Elementy opinii	449
2.16.3. Znaczenie opinii prywatnej (pozaprosesowej)	452
2.16.4. Ocena dowodu z opinii biegłego	453
2.17. Dowód z przesłuchania stron	456

Rozdział 7

Postępowanie nieprocesowe	460
1. Odpowiednie stosowanie przepisów dotyczących postępowania procesowego	460
2. Właściwość sądu	461
3. Uczestnicy postępowania	463
4. Postępowanie dowodowe	466
4.1. Wymogi dotyczące wniosku i odpowiedzi na wniosek w postępowaniu nieprocesowym	467
4.1.1. Wniosek o stwierdzenie zasiedzenia nieruchomości	468
4.1.2. Wniosek o nadanie aktowi notarialnemu klauzuli wykonalności	473
4.1.3. Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku wraz z wnioskiem o dział spadku	475
4.2. Koszty postępowania	479
5. Orzeczenia w postępowaniu nieprocesowym	480

Rozdział 8

Analiza poprawności wydanego w sprawie orzeczenia	483
1. Elementy orzeczenia	483
1.1. Sąd orzekający w sprawie	484
1.1.1. Zgodność składu sądu z przepisami prawa	484
1.1.2. Udział sędziego wyłączanego z mocy ustawy	485
1.1.3. Orzekanie przez sąd rejonowy w sprawie zastrzeżonej do właściwości sądu okręgowego bez względu na wartość przedmiotu sporu	485
1.2. Strony postępowania	488
1.3. Rozstrzygnięcie (sentencja)	489
1.3.1. Wyrok wstępny, wyrok częściowy	493

1.3.1.1. Wyrok wstępny	494
1.3.1.2. Wyrok częściowy	497
1.4. Rozstrzygnięcie co do kosztów procesu	499
1.5. Podpisy pod wyrokiem	501
2. Problematyka ogłoszenia orzeczenia	504
3. Zasady wyrokowania	505
3.1. Przedmiot orzekania	505
3.2. Zasada aktualności orzeczeń	508
3.3. Podstawa faktyczna i prawna orzeczenia	511
4. Analiza uzasadnienia orzeczenia	513
4.1. Analiza elementów uzasadnienia	513
4.1.1. Podstawa faktyczna	515
4.1.2. Podstawa prawna	515
4.2. Analiza dokonanej przez sąd oceny dowodów	516

Rozdział 9

Zaskarżanie orzeczeń	522
1. Apelacja	523
2. Odmienności w zaskarżaniu orzeczeń w postępowaniu nieprocesowym	536
2.1. Apelacja	536
2.2. Zażalenie	544
2.3. Skarga na orzeczenie referendarza sądowego	549
2.4. Wzór dotyczący doręczania pisma przez komornika	552
2.5. Porozumienie rodzicielskie	556
3. Zasady sporządzania opinii prawnej	563

III. Część gospodarcza

Uwagi wprowadzające	567
----------------------------------	-----

Rozdział 10

Umowy zawierane w ramach obrotu profesjonalnego	568
1. Rodzaje umów funkcjonujących w obrocie handlowym	568
2. Oświadczenie woli	570
2.1. Wykładnia umowy	571
2.2. Forma oświadczeń woli	573
3. Wady oświadczenia woli	577
4. Treść złożonych oświadczeń woli – objęcie granicami swobody kontraktowania	579
5. Podstawowe elementy umów i ich sformułowania	583
5.1. Nazwa umowy	583
5.2. Data i miejsce zawarcia umowy	583

5.3.	Strony umowy	584
5.3.1.	Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	584
5.3.2.	Spółka cywilna	585
5.3.3.	Osobowe spółki handlowe: spółka jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo-akcyjna	586
5.3.4.	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, inny podmiot mający osobowość prawną	587
5.4.	Reprezentacja	589
5.4.1.	Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą	589
5.4.2.	Spółka cywilna	589
5.4.3.	Spółki prawa handlowego – spółka jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo-akcyjna	590
5.4.4.	Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, inny podmiot mający osobowość prawną	591
5.5.	Preambuła	593
5.6.	Postanowienia wstępne	594
5.7.	Przedmiot umowy	595
5.8.	Miejsce wykonania umowy	595
5.9.	Podstawowe obowiązki stron	596
5.10.	Terminy spełnienia świadczeń	598
5.11.	Materiały i podwykonawcy	599
5.12.	Wynagrodzenie	600
5.13.	Sposób rozliczenia i płatności	601
5.14.	Odsetki za zwłokę w płatnościach	601
5.15.	Kara umowna	603
5.16.	Odpowiedzialność za nienależyte wykonanie zobowiązania	607
5.17.	Umowne prawo odstąpienia	609
5.18.	Warunki ewentualnego rozwiązania umowy	611
5.19.	Warunki i okres gwarancji	611
5.20.	Zakaz konkurencji	615
5.21.	Klauzula poufności	616
5.22.	Określenie sądu właściwego do rozstrzygania ewentualnych sporów	617
5.23.	Dodatkowe zabezpieczenia	618
5.24.	Postanowienia końcowe	620

Rozdział 11

Umowy zawierane w ramach obrotu konsumenckiego	621
1. Odmienności w umowach zawieranych z konsumentami	621
1.1. Wzorce umowne	621
1.2. Niedozwolone postanowienia umowne	623
1.3. Katalog niedozwolonych klauzul umownych	624

Rozdział 12

Ogólny wzór umowy na przykładzie umowy zbycia udziałów w spółce z o.o. wraz z komentarzem	626
--	-----

Rozdział 13

Przykłady konstrukcji pozwów na gruncie przepisów Kodeksu spółek handlowych	633
1. Pozew o wyłączenie wspólnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością	633
2. Pozew o uchylene uchwały wspólników spółki kapitałowej na przykładzie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	639
3. Pozew o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników spółki kapitałowej na przykładzie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	646
4. Pozew o odszkodowanie przeciwko członkowi zarządu spółki z tytułu odpowiedzialności za zobowiązania spółki	653
5. Powództwo wspólnika o naprawienie szkody wyrządzonej spółce (tzw. <i>actio pro socio</i>)	662

IV. Część administracyjna

Uwagi wprowadzające	671
----------------------------------	-----

Rozdział 14

Skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego	672
1. Uwagi ogólne	672
2. Analiza akt postępowania administracyjnego	672
2.1. Przesłanki nieważności decyzji	673
2.1.1. Ustalenie właściwości organu wydającego decyzję	674
2.1.2. Wybór przepisów proceduralnych stosowanych w badanym postępowaniu	676
2.1.3. Tożsamość przedmiotu postępowania	677
2.1.4. Prawdliwość doręczeń	678
2.2. Przesłanki wznowienia postępowania	680
2.2.1. Prawdliwość dowodów stanowiących podstawę ustaleń w postępowaniu	683
2.2.2. Popelnienie przestępstwa	684
2.2.3. Przesłanki wyłączenia organu	685
2.2.4. Przesłanki wyłączenia pracownika	685
2.2.5. Prawidłowe ustalenie katalogu stron postępowania	686
2.2.6. Nowe fakty i dowody w postępowaniu	689
2.2.7. Wymagane prawem stanowisko innego organu	690
2.2.8. Rozstrzygnięcie zagadnienia wstępnego przez organ	690

2.2.9. Istnienie innego orzeczenia stanowiącego podstawę wydania decyzji	691
2.3. Inne naruszenia przepisów postępowania mające wpływ na treść wydanej decyzji	692
2.3.1. Gwarancje stron postępowania – art. 10 k.p.a.	692
2.3.2. Pouczenia o przysługujących stronie prawach	694
2.3.3. Prawdliwość sporządzonych protokołów	695
2.3.4. Udział pełnomocnika	696
2.3.5. Prawdliwość przesłuchań świadków	698
2.3.6. Prawdliwość przesłuchań i weryfikacja żądań stron postępowania	699
2.3.7. Metryka sprawy	700
2.3.8. Postępowanie dowodowe	701
2.3.9. Dowód z opinii biegłego	705
2.3.10. Tryb wszczęcia postępowania	706
2.3.11. Rozprawa	708
2.3.12. Przesłanki zawieszenia postępowania	709
2.4. Podsumowanie	709
3. Analiza poprawności wydanych w postępowaniu decyzji	709
3.1. Ustalenie, czy podjęte w sprawie rozstrzygnięcie jest aktem administracyjnym	710
3.2. Podstawa prawna wydawanej decyzji	710
3.3. Wykonalność wydanej w postępowaniu decyzji – pozostałe przesłanki nieważności decyzji	711
3.4. Weryfikacja elementów formalnych decyzji na podstawie art. 107 k.p.a.	711
3.5. Poprawność sporządzenia uzasadnienia decyzji	715
4. Odwołanie	716
5. Realizacja zasady dwuinstancyjności – właściwość organu II instancji	719
6. Decyzje organu odwoławczego	720
6.1. Utrzymanie w mocy zaskarżonej decyzji	721
6.2. Uchylenie i przekazanie do ponownego rozpatrzenia	722
6.3. Uchylenie i orzeczenie co do istoty sprawy	722
6.4. Umorzenie postępowania	722
6.5. Rozstrzygnięcie w sytuacji nieważności decyzji	723
7. Ogólny wzór skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego	724
Rozdział 15	
Skarga kasacyjna i zażalenie do Naczelnego Sądu Administracyjnego	737
1. Weryfikacja typu orzeczenia	737
2. Legitymacja skargowa	739
2.1. Analiza poprawności sentencji wyroku	741

2.2.	Analiza uzasadnienia wyroku wojewódzkiego sądu administracyjnego	743
2.2.1.	Uzasadnienie faktyczne wyroku	744
2.2.2.	Uzasadnienie prawne wyroku	744
2.2.3.	Wskazanie sądu co do dalszego postępowania	746
3.	Analiza akt postępowania przed wojewódzkim sądem administracyjnym ...	747
3.1.	Analiza przesłanek nieważności postępowania	747
3.1.1.	Niedopuszczalność drogi sądowej	749
3.1.2.	Brak zdolności sądowej lub procesowej organu powołanego do reprezentowania strony lub przedstawiciela ustawowego, brak należytego umocowania pełnomocnika	750
3.1.3.	Skład sądu	752
3.1.4.	Przesłanki wyłączenia sędziego	753
3.1.5.	Pozbawienie strony możliwości obrony swoich praw	753
3.1.6.	Właściwość wojewódzkiego sądu administracyjnego	754
3.2.	Pozostałe uchybienia proceduralne	755
3.2.1.	Udział prokuratora, Rzecznika Praw Obywatelskich i organizacji społecznych	755
3.2.2.	Związanie sądu prawomocnym wyrokiem skazującym	756
3.2.3.	Ustalenie kręgu stron postępowania	757
3.2.4.	Wymogi formalne składanych pism procesowych	758
3.2.5.	Wymogi formalne skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego	759
3.2.6.	Weryfikacja przesłanek odrzucenia skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego	760
3.2.7.	Prawidłowość doręczeń	761
3.2.8.	Dochowanie terminów przez strony postępowania	762
3.2.9.	Weryfikacja przesłanek odroczenia	762
3.2.10.	Prawidłowość sporządzanych protokołów i notatek	763
3.2.11.	Zastrzeżenia do protokołu	764
3.2.12.	Dodatkowe postępowanie dowodowe	764
3.2.13.	Weryfikacja przesłanek trybu uproszczonego	765
3.2.14.	Weryfikacja przesłanek zawieszenia postępowania	766
4.	Konstrukcja skargi kasacyjnej	767
5.	Zażalenie do Naczelnego Sądu Administracyjnego	774
5.1.	Katalog zaskarżalnych postanowień i zarządzeń	774
5.2.	Pozostałe warunki sporządzania zażalenia	776
5.3.	Konstrukcja zażalenia do Naczelnego Sądu Administracyjnego	778

WSTĘP

Przygotowanie ważnego dla sprawy pisma na egzaminie zawodowym (adwokackim czy radcowskim), a często także w praktyce może sprawiać trudności. Jest to spowodowane wieloma czynnikami, m.in. stresem egzaminacyjnym, natłokiem obowiązków zawodowych, wąskimi ramami czasowymi, w których jednak nie tylko należy zapoznać się z aktami sprawy, lecz także odnaleźć uchybienia w toku rozumowania sądu lub przyjąć właściwą strategię skierowania pisma wszczynającego postępowanie, skonstruować i usystematyzować zarzuty, a następnie wyczerpująco uzasadnić swoje stanowisko.

Niniejsza publikacja w syntetyczny sposób opisuje proces sporządzania pism procesowych, które mogą mieć praktyczne znaczenie dla powodzenia danego postępowania. Umiejętność ich przygotowania może determinować zdanie egzaminu zawodowego. Celem auterek było więc wypracowanie ogólnych schematów sporządzania takich pism i wskazanie praktycznych rozwiązań o charakterze uniwersalnym.

Ponadto tym, co odróżnia niniejszą publikację od innych pozycji dostępnych na rynku, jest kompleksowe omówienie zarówno poprawności wydawanego w sprawie orzeczenia, jak i całego toku postępowania. Ta część publikacji w szczególności ma pomóc w podjęciu decyzji dotyczącej wnoszenia środków zaskarżenia oraz zasadności podnoszonych w nich zarzutów.

Książka skierowana jest w szczególności do aplikantów, którzy podczas odbywania aplikacji powinni zdobyć wiedzę o technice sporządzania pism procesowych, by później doskonalić się w tej materii. Niezwykle przydatna może być ona również dla praktyków, którzy mają szansę ulepszyć wypracowane już techniki lub zwrócić uwagę na te elementy, które dotychczas były pomijane. Wydaje się bowiem, że każda osoba zamierzająca przygotowywać pozwы, apelacje, akty oskarżenia powinna przede wszystkim poznać pewne ogólne schematy ich pisania, wiedzieć, na co zwrócić uwagę, aby jak najlepiej wykorzystać wiadomości dotyczące danej sprawy.

Zdaniem autorek wiedza o pewnych wytycznych w ramach danego działu prawnego może pomóc zaoszczędzić czas, ale przede wszystkim ułatwić skonstruowanie kompletnego pod względem formalnym pisma i ułatwić wykazanie błędnego toku rozumowania sądu czy też pomóc sądowi właściwie zrozumieć stanowisko autora pisma. Tym samym publikacja ta ma charakter dużo bardziej praktyczny aniżeli teoretyczne rozważania.

I. CZĘŚĆ KARNA

UWAGI WPROWADZAJĄCE

Pierwsza część publikacji przedstawia propozycję sposobu konstruowania jednych z najważniejszych i najpopularniejszych pism procesowych w sprawach karnych. Z uwagi na to, że postępowanie karne zwykle traktowane jest w praktyce jak postępowanie mówione, a nie pisane, rzadko sporządza się pisma na kształt pism przygotowawczych, podobnie jak to się dzieje w postępowaniu cywilnym. Natomiast takie pisma jak apelacje czy akty oskarżenia są sformalizowane, a ich treść jest wyznaczona przez obszar i zakres postępowania.

W celu właściwego przygotowania apelacji należy przeanalizować poprawność zarówno postępowania przygotowawczego, jak i postępowania przed sądem I instancji. W dalszej kolejności trzeba podjąć decyzję, po pierwsze – o zakresie zaskarżenia wyroku, a po drugie – o tym, jakie zarzuty zostaną przez autora apelacji podniesione. Katalog zarzutów oraz zakres zaskarżenia w efekcie zdeterminują wnioski i żądania autora apelacji.

Co do samej taktyki analizy orzeczenia chodzi po pierwsze o wskazanie, czy sąd dokonał prawidłowego ustalenia stanu faktycznego, a więc czy zaistniała sytuacja, w której stan opisany w uzasadnieniu orzeczenia sądu odbiegałby od opisu stanu faktycznego wynikającego z zebranego w sprawie materiału dowodowego. Może się to stać podstawą do postawienia zarzutu błędu w ustaleniach stanu faktycznego mającego wpływ na treść wyroku.

Po drugie, konieczna jest weryfikacja, czy sąd oparł się na dowodach, na podstawie których mógł wydać rozstrzygnięcie, oraz na protokołach rozpraw spełniających wszystkie wymogi formalne. W tym miejscu należy wskazać na art. 99a k.p.k., zgodnie z którym uzasadnienie wyroku sądu I instancji, w tym wyroku nakazowego i wyroku łącznego, oraz wyroku sądu odwoławczego i wyroku wydanego w postępowaniu o wznowienie postępowania sporządza się na formularzu według ustalonego wzoru. Formularze zawierają rubryki na wskazanie samych faktów. W ramach formularza sąd zobowiązany jest w szczególności odnieść się do dowodów i wskazać fakty uznane za udowodnione oraz fakty uznane za nieudowodnione, przedstawić powody uznania dowodu oraz nieuwzględnienia dowodu, podać w rubryce podstawę

prawną, w osobnej orzec o karach, innych rozstrzygnięciach oraz kosztach. Taka forma uzasadnienia może być pewnym utrudnieniem dla sporządzającego apelację, ponieważ suche przedstawienie w tabeli dowodów oraz faktów może nie pozwalać na ustalenie logicznego ciągu rozumowania sądu.

Dotychczasowe nowelizacje, które wprowadzono w ostatnich kilku latach, miały na celu zwiększenie kontrydiktoryjności procesu przez uwarunkowanie powodzenia oskarżenia w danej sprawie aktywności oskarżyciela publicznego przed sądem. Wobec oskarżyciela (publicznego, subsydiarnego czy prywatnego) w 2015 r. wprowadzono konsekwencje nieudowodnienia też oskarżenia, a także zwiększono wobec niego ciężar przeprowadzenia dowodów winy. Pierwotnie w znowelizowanym art. 167 k.p.k. wprowadzono zasadę, że dowody przeprowadzane są nie przez sąd, lecz przez strony postępowania, natomiast nowelizacja w 2016 r. kontrydiktoryjność tę osłabiła, pozostawiając jedynie stwierdzenie, że dowody przeprowadza się na wniosek stron albo z urzędu. Równie istotny wpływ na przebieg procesu karnego ma nowelizacja przepisów, która weszła w życie 5.10.2019 r. (nowelizacja z 19.07.2019 r.).

Ponadto autor apelacji powinien poszukiwać takich błędów postępowania, których istnienie zaburzyłoby tok rozumowania sądu, zakończony wydaniem orzeczenia o określonej treści. Błędy proceduralne mogą się stać podstawą zarzutu naruszenia przepisów postępowania mających istotny wpływ na treść wyroku. Co istotne, jeśli autor apelacji doszuka się naruszenia przepisów postępowania, ale takich, których naruszenie nie mogło mieć wpływu na treść zaskarżonego orzeczenia, to mimo istnienia tych uchybień proceduralnych nie będą mogły one się stać przedmiotem skutecznego zarzutu. Nie wyklucza to jednak możliwości opisanie tych uchybień w samym uzasadnieniu apelacji.

Autor apelacji powinien, analizując akta postępowania, sprawdzić, czy w badanej przez niego sprawie nie zachodzą bezwzględne przyczyny odwoławcze opisane w art. 439 k.p.k. **Do podniesienia zarzutu naruszenia prawa materialnego konieczna jest zarówno analiza dokumentów znajdujących się w aktach postępowania, jak i dobra znajomość prawa materialnego.** Dopiero po weryfikacji akt okaże się, czy sąd np. prawidłowo zastosował dany przepis stanowiący podstawę materialną wydanego orzeczenia. Analizując akta postępowania przed sądem I instancji, autor apelacji powinien zwrócić uwagę na opisane niżej aspekty, choć z pewnością nie jest to pełny, zamknięty katalog zagadnień ułatwiających weryfikację poprawności postępowania. Niestety, stworzenie kompletnego katalogu nie jest możliwe, choćby z tego powodu, że każda sprawa jest indywidualna, a katalog możliwości zbyt bogaty, toteż weryfikacja przedstawionych niżej okoliczności ma na celu pomóc autorowi apelacji choć w części w odnalezieniu punktu zaczepienia dla skonstruowania skutecznego środka zaskarżenia.

Rozdział 1

PISMA PROCESOWE W POSTĘPOWANIU PRZYGOTOWAWCZYM

1. Analiza poprawności postępowania przygotowawczego oraz postępowania przed sądem I instancji

Uchybienia organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze rzadko kiedy mogą stanowić podstawę wzruszenia orzeczenia wydanego przez sąd. W większości przypadków mogą one bowiem być konwalidowane na etapie postępowania sądowego. W orzecznictwie przyjmuje się, że można skutecznie się powołać na takie uchybienia tylko wtedy, gdy przeniknęły do stadium postępowania sądowego i jednocześnie zostanie wykazane, że mogły mieć wpływ na treść orzeczenia (art. 438 pkt 2 k.p.k.).

W postępowaniu apelacyjnym autor apelacji może sformułować zarzut naruszenia przepisów postępowania przygotowawczego, podając stosowny artykuł stanowiący podstawę czynności w postępowaniu przygotowawczym – np. naruszenie art. 143 k.p.k. przez zawarcie w akcie oskarżenia, a w konsekwencji – dopuszczenie przez sąd dowodu z przeprowadzonych na etapie postępowania przygotowawczego oględzin, z których sporządzona została notatka, a nie protokołów. Konsekwencją takiego postępowania jest oparcie się sądu na wnioskach z czynności, która nie została należycie przeprowadzona – a zatem wnioski te mogą być wadliwe.

1.1. Poprawność sporządzania protokołów, notatki urzędowe

Protokół jest zapisem czynności procesowej i przepisy Kodeksu postępowania karnego przewidują, że co do zasady nie może on być zastąpiony innym dokumentem, w szczególności notatką urzędową. Tym samym należy sprawdzić, czy przeprowadzonym czynnościom procesowym towarzyszyło spisanie protokołu (w tych wypadkach, gdy jest to wymagane ustawą), czy protokół zawiera wszystkie niezbędne elementy, czy jest czytelny, wreszcie czy jest prawidłowo podpisany.

Artykuł 143 k.p.k. zawiera katalog czynności, które wymagają spisania protokołu (m.in. przyjęcie ustnego zawiadomienia o przestępstwie, wniosku o ściganie i jego cofnięcie, przesłuchanie oskarżonego, świadka, biegłego, kuratora, dokonanie oględzin, dokonanie otwarcia zwłok, przeprowadzenie eksperymentu, konfrontacji oraz okazania, przeszukanie) z zaznajomienia podejrzanego z materiałami zebranymi w postępowaniu przygotowawczym.

Należy pamiętać, że zgodnie z art. 393 § 1 k.p.k. **na rozprawie nie wolno odczytywać notatek dotyczących czynności, z których wymagane jest sporządzenie protokołu**. Analizując poprawność sporządzonych protokołów, trzeba zwrócić uwagę na następujące okoliczności:

- 1) protokół sporządzany w ramach postępowania przygotowawczego zgodnie z art. 150 § 1 k.p.k. powinien zostać podpisany przez wszystkie osoby biorące udział w czynności;
- 2) brak podpisu pod protokołem osób biorących udział w przesłuchaniu podejrzanego powoduje niedopuszczalność odczytania takiego protokołu na rozprawie, nie spełnia on bowiem wymagań protokołu jako dokumentu procesowego i **ujawnione w nim okoliczności nie mogą stanowić podstawy orzeczenia sądu**;
- 3) art. 148 k.p.k. wskazuje **elementy składowe protokołu**, które przesądzają o tym, czy mamy do czynienia z protokołem w rozumieniu Kodeksu postępowania karnego;
- 4) zgodnie z art. 148a k.p.k. w protokole nie zamieszcza się danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy, a także numeru telefonu, telefaksu ani adresu poczty elektronicznej pokrzywdzonych i świadków uczestniczących w czynności; dane te, niezamieszczone w protokole, zamieszcza się w załączniku do protokołu, który przechowuje się w załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie;
- 5) w protokole zamieszcza się jednak miejsce pracy świadka będącego funkcjonariuszem publicznym, składającego zeznania w związku z pełnioną funkcją, chyba że przeprowadzający czynność w postępowaniu przygotowawczym albo przewodniczący składu orzekającego przeprowadzającego czynność uzna, iż dla dobra postępowania karnego nie powinno ono zostać zamieszczone w protokole (art. 148a § 2 k.p.k.);
- 6) jeżeli dane dotyczące miejsca zamieszkania, miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu i adresu poczty elektronicznej pokrzywdzonych i świadków zawarte są w dokumentach innych niż protokół, dokumenty, w całości lub w części, w jakiej zawierają te dane, przechowuje się w załączniku adresowym do akt sprawy, do wiadomości organu prowadzącego postępowanie; do akt sprawy załącza się uwierzytelnione kserokopie dokumentów lub ich części, sporządzone w sposób uniemożliwiający zapoznanie się z tymi danymi (art. 148a § 3 k.p.k.);
- 7) przeprowadzający czynność w postępowaniu przygotowawczym albo przewodniczący składu sądu – w odniesieniu do protokołu, o którym mowa w art. 148 § 1 k.p.k., a w odniesieniu do innych dokumentów – organ prowadzący postępowanie przygotowawcze albo prezes sądu lub przewodniczący składu sądu, może

zarządzić o odstąpieniu, w całości lub w części, od stosowania przepisów § 1 lub 3 tego artykułu:

- a) jeżeli dane dotyczące miejsca zamieszkania, miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu lub adresu poczty elektronicznej pokrzywdzonego lub świadka są oskarżonemu znane;
  - b) w odniesieniu do danych dotyczących miejsca zamieszkania, miejsca pracy, numeru telefonu, telefaksu lub adresu poczty elektronicznej pokrzywdzonego lub świadka, jeżeli dane te są związane z miejscem prowadzenia działalności gospodarczej przez pokrzywdzonego lub świadka i zostały przekazane do publicznej wiadomości do właściwego rejestru lub ewidencji;
  - c) z powodu oczywistego braku potrzeby ochrony danych dotyczących miejsca zamieszkania lub miejsca pracy pokrzywdzonego lub świadka z uwagi na charakter sprawy (art. 148a § 4 k.p.k.);
- 8) sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze może ujawnić w niezbędnym zakresie dane, o których mowa w § 1 art. 148a k.p.k., lub oryginały dokumentów, o których mowa w § 3 tego przepisu, jeżeli mają one znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 148a § 5 k.p.k.);
  - 9) należy pamiętać, że w protokole **nie można zastępować zapisu treści zeznań lub wyjaśnień odwoływaniem się do innych protokołów** (art. 148 § 3 k.p.k.);
  - 10) protokół musi być czytelny i pozwalać na jednoznaczne zdekodowanie jego treści; w ocenie A. Gaberlego brak czytelności zapisu nie pozwala na nadanie danemu dokumentowi statusu protokołu (A. Gaberle, *Dowody w sądowym procesie karnym*, Kraków 2007, s. 85);
  - 11) w pewnych sytuacjach istnieje możliwość sporządzenia protokołu w formie uproszczonej (art. 325h k.p.k.);
  - 12) w przypadku niektórych czynności procesowych ustawa przewiduje dodatkowe wymogi w stosunku do protokołów (m.in. protokół zatrzymania osoby – art. 244 § 3 k.p.k., protokół zatrzymania rzeczy i przeszukania – art. 229 k.p.k.).

Orzecznictwo

Przeprowadzenie tzw. czynności rozpytania może zostać utrwalone w formie notatki urzędowej (art. 143 § 2 k.p.k.). Przeprowadzenie takiej czynności nie może jednak zastąpić dowodu z wyjaśnień oskarżonego oraz z zeznań świadków (art. 174 k.p.k.). Czynność rozpytania osoby, która w przyszłości może stać się podejrzany, nie narusza art. 74 § 1 k.p.k., gdyż na osobie tej nie ciąży prawny obowiązek udzielania na pytania funkcjonariuszy organów ścigania informacji dotyczących okoliczności związanych z czynem, którego to rozpytanie dotyczy. Czynność rozpytania nie narusza także art. 175 § 1 k.p.k., ponieważ przewidziane w tym przepisie prawo do milczenia przysługuje osobie, której postawiono zarzut popełnienia przestępstwa. Inną jednak kwestią – czego już w kasacji jej autor nie dostrzega – jest możliwość późniejszego dowodowego wykorzystania informacji uzyskanych w toku takiego rozpytania. Wobec brzmienia art. 174 k.p.k. nie ulega wątpliwości, że notatka urzędowa sporządzona z czynności rozpytania nie może zastąpić dowodu z wyjaś-

nień oskarżonego czy zeznań świadków. Dlatego nie podlega ona ujawnieniu na rozprawie (art. 393 § 1 zdanie drugie k.p.k.). Na podstawie treści notatki urzędowej nie wolno także dokonywać ustaleń faktycznych sprzecznych z wyjaśnieniami oskarżonego czy zeznaniami świadka, gdyż byłoby to zastąpienie tych dowodów treścią notatki. Nie ma natomiast przeszkód normatywnych co do przesłuchania funkcjonariusza Policji, który tę notatkę sporządził, w charakterze świadka i co do tego, aby złożone przez niego zeznania wykorzystać dowodowo obok wyjaśnień oskarżonego lub zeznań świadka w celu potwierdzenia i uzupełnienia oryginalnych zeznań lub wyjaśnień, o ile tym dowodom nie przeczą.

Postanowienie SN z 12.03.2021 r., IV KK 683/19, Znaczenie dowodowe notatki z rozpytania, LEX nr 3232241

W sytuacji określonej w art. 143 § 2 k.p.k., a zatem wówczas, gdy nie jest niezbędne sporządzanie protokołu, czynność dokumentacyjna może zostać wykonana przez opisanie w notatce urzędowej. Z wykładni literalnej tego przepisu wynika zatem wprost zakaz dokumentowania za pomocą notatki tych czynności procesowych, które wymagają protokołu, zakaz zaś ich dowodowego wykorzystania wspomagany jest przez treść art. 174 k.p.k. W orzecznictwie konsekwentnie przyjmuje się istnienie zakazu wykorzystywania notatek w zastępstwie protokołów.

Wyrok SA w Gdańsku z 30.06.2020 r., II AKA 1/19, Zakres wykorzystania notatek urzędowych jako dowodu, LEX nr 3092586

Notatka urzędowa nie może stanowić dowodu, gdy dotyczy czynności procesowej, która powinna być udokumentowana w formie protokołu (art. 143 § 1 pkt 2 k.p.k.). W innych wypadkach ustawodawca nie zabrania posługiwania się notatką urzędową (art. 143 § 2 k.p.k.).

Wyrok SO w Tarnowie z 9.08.2002 r., II AKA 318/02, KZS 2002/9, poz. 29

Kodeks postępowania karnego w art. 174 *expressis verbis* zakazuje wszelkiego substytuowania dowodów z zeznań świadka innymi środkami dowodowymi (pismami, zapiskami, notatkami urzędowymi).

Wyrok SN z 24.10.2001 r., III KKN 545/99, LEX nr 51943

Notatka urzędowa jest dowodem tylko wtedy, gdy dokumentuje czynność procesową niewymagającą innej szczególnej formy, a zwłaszcza sporządzenia protokołu, i nie zastępuje treści wyjaśnień oskarżonego.

Postanowienie SN z 18.09.2001 r., V KKN 126/99, LEX nr 51664

Gwarancje przewidziane w art. 150 k.p.k. mają szczególne znaczenie w postępowaniu przygotowawczym wobec ograniczonej jawności wewnętrznej i kontradiktoryjności postępowania w tym stadium, stąd też zgodnie przyjmuje się, że niepodpisanie protokołu chociażby przez jedną z osób biorących udział w przesłuchaniu, przy braku wzmianki wskazanej w art. 121 k.p.k., powoduje niedopuszczalność odczytania

takiego protokołu na rozprawie; nie spełnia on bowiem wymogów protokołu jako dokumentu procesowego.

Postanowienie SN z 4.01.2006 r., V KK 150/05, LEX nr 171280

Określenie „biorący udział w czynnościach”, w przeciwieństwie do określenia „obecny w czasie tej czynności”, zakłada zawsze aktywność, która może skutkować wpływem tej osoby na przebieg czynności, i dlatego ustawodawca zobowiązał taką osobę do złożenia podpisu. Aktualnie obowiązujący przepis art. 150 k.p.k. określa, że wszelkie protokoły podpisują wyłącznie osoby „biorące udział” w danej czynności.

Wyrok SA w Lublinie z 21.09.2004 r., II AKa 135/04, Prok. i Pr. 2006/1, poz. 33

Włączenie jako załącznika do protokołu przesłuchania świadka dokumentu stanowiącego pisemną relację o zdarzeniu, które powinno stanowić przedmiot przesłuchania, a którą świadek wcześniej przesyła lub przynosi ze sobą, i poprzestanie na odnotowaniu w protokole oświadczenia świadka o własnoręcznym sporządzeniu tej relacji oraz o jej podtrzymaniu w całości stanowi niedopuszczalne zastąpienie dowodu z zeznań świadka treścią pisemnego oświadczenia uchybiające zakazowi określone w art. 174 k.p.k. Dokument taki podlega dyskwalifikacji jako samoistne źródło dowodowe, zachowując procesowe znaczenie jedynie jako źródło informacji o możliwościach dowodowych.

Wyrok SA we Wrocławiu z 2.03.2005 r., II AKa 30/05, KZS 2006/1, poz. 65

Niepodpisanie protokołu, chociażby przez jedną z osób biorących udział w przesłuchaniu podejrzanego, powoduje niedopuszczalność odczytania takiego protokołu na rozprawie.

Wyrok SN z 9.07.1986 r., V KRN 266/86, OSNPG 1988/2, poz. 15

W aktualnym stanie prawnym podstawę prawną odczytania pisemnego oświadczenia oskarżonego stanowi art. 393 § 3 k.p.k. W literaturze przedmiotu zauważa się, że nie ma przeszkód w świetle art. 393 § 3 i art. 174 k.p.k., aby w wypadku sporządzenia dokumentu prywatnego zawierającego wypowiedź osoby, która została jednak przesłuchana w charakterze oskarżonego, ten dokument został odczytany na rozprawie i wykorzystany posiłkowo obok wyjaśnień. Dokument taki będzie wówczas dowodem w sprawie. Nie sposób mówić o zastępowaniu wyjaśnień oskarżonego jego pisemnym oświadczeniem (oświadczeniami), skoro oskarżony składał kilkakrotnie wyjaśnienia w postępowaniu przygotowawczym oraz na rozprawie i wszystkie je sąd orzekający oceniał na tle całokształtu materiału dowodowego.

Wyrok SA w Katowicach z 23.05.2018 r., II AKa 110/18, LEX nr 2555805

1.2. Gwarancje procesowe w postępowaniu przygotowawczym

1.2.1. Pouczenie podejrzanego o przysługujących mu prawach

Zgodnie z art. 300 k.p.k. podejrzanego przed pierwszym przesłuchaniem należy poinformować o przysługujących mu uprawnieniach wskazanych w powołanym przepisie,

Publikacja zawiera przystępne omówienie wielu rodzajów pism – nie tylko wszczynających postępowanie, lecz także stanowiących środki odwoławcze od wydanych rozstrzygnięć. Zaprezentowano w niej najważniejsze pisma procesowe: pozwy, apelacje, akty oskarżenia sporządzane w toku postępowania oraz propozycje czynności, które należy podjąć w celu ich poprawnego i skutecznego wniesienia.

Wzory pism przedstawiono w sposób praktyczny, z objaśnieniem i wskazaniem przykładów czynności podejmowanych w określonych sytuacjach procesowych. Objasnienia prowadzą czytelnika krok po kroku tak, aby w sposób należyty mógł przygotować własne pismo według uniwersalnego wzoru.

9. wydanie uwzględnia zmiany dotyczące m.in.:

- przerwania i zawieszenia biegu terminu przedawnienia,
- instytucji wyzysku,
- warunków, które mogą przesądzić o utrzymaniu wadliwej decyzji administracyjnej.

Ponadto rozbudowano dotychczasowe wzory pism procesowych oraz dodano nowe, w tym wnioszek o doręczenia komornicze oraz tzw. porozumienie opiekuńcze zawierane w sprawach rodzinnych.

W opracowaniu zawarto ponadto orzecznictwo Sądu Najwyższego, a także orzecznictwo sądów apelacyjnych, które ukształtowało praktykę interpretacji poszczególnych żądań procesowych, składanych wniosków dowodowych oraz zarzutów apelacyjnych wzbudzających wątpliwości w określonych sytuacjach.

Publikacja przeznaczona jest w szczególności dla aplikantów, którzy podczas odbywania aplikacji powinni zdobyć podstawową wiedzę o technice sporządzania pism procesowych, aby później doskonalić się w tej materii. Opracowanie zainteresuje również prawników praktyków, mających szansę ulepszyć wypracowane już techniki lub zwrócić uwagę na te elementy, które dotychczas były pomijane.

Aleksandra Cempura – doktor nauk prawnych; adwokat; prowadzi kancelarię adwokacką; sędzia Sądu Dyscyplinarnego Krakowskiej Izby Adwokackiej; zajmuje się sprawami karnymi oraz prawem cywilnym i gospodarczym; autorka publikacji dla prawników praktyków, a także dla aplikantów.

Anna Kasolik – adwokat; prowadzi kancelarię adwokacką; ukończyła studia podyplomowe z zakresu prawa autorskiego wydawniczego i prasowego oraz z prawa medycznego i bioetyki, a także studia z zakresu prawa podatkowego; sędzia Sądu Dyscyplinarnego Krakowskiej Izby Adwokackiej; autorka publikacji dla prawników praktyków i dla aplikantów.

Kup e-book i czytaj
w aplikacji Smarteca

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA: 801 04 45 45

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

